

Mossen en korstmossen Oud en Nieuw Amelisweerd en Rhijnauwen

FORESTFUN ecologisch advies en onderzoek

Ecologisch Adviesbureau Maes

COLOFON

Auteur:	Klaas van Dort - Forestfun Ecologisch Adviesbureau - Wageningen
Onderzoek:	Klaas van Dort Leo Spier
Foto's en kaart:	Ecologisch Adviesbureau Maes - Utrecht
In opdracht van:	Afdeling Milieu & Duurzaamheid, Dienst Stadsontwikkeling, Gemeente Utrecht
Lay-out:	Polanen Grafisch Ontwerpbureau - Utrecht

Utrecht, mei 2009

Foto kافت: Nieuw Amelisweerd, locatie 1

INLEIDING

In het voorjaar van 2009 is een globale inventarisatie van de mossen en korstmossen van de landgoederen uitgevoerd. De aanleiding was het gebleken kennishiaat t.a.v. deze floragroep dat geconstateerd was in een verkennende literatuurstudie, uitgevoerd door het Ecologisch Adviesbureau Maes. Rond 1970 zijn bij flora-inventarisaties ook de mossen betrokken, waarbij bijzondere en kleibosspecifieke mossen genoteerd werden. Daarna zijn geregeld incidentele

waarnemingen gedaan maar een actueel overzicht van de mosflora ontbrak. Het onderzoek dat nu verricht is levert een aantal hotspots voor de bryoflora op, waarmee bij het beheer rekening gehouden kan worden. Het onderzoek heeft een zeer globaal karakter en betreft een specialistische verkenning van een halve dag uitgevoerd door de bryologen Klaas van Dort en Leo Spier.

RESULTATEN

Locatie 1 (zie foto kaft)

De meeste bijzondere soorten komen voor op Nieuw Amelisweerd. In het perceel essenhakhout ten westen van het landhuis is de terrestrische mosflora goed ontwikkeld. Hier zijn uitgestrekte matten aanwezig van Plooibladmos, in mozaïek met Haarspitsmos, Klei-snavelmos, Klei-vedermos, Struikmos en Gerimpeld boogsterrenmos.

Op de essenstobben komt Recht palmpjesmos, een kensoort van de vrijwel tot oude essenstoven beperkte Touwtjesmosgemeenschap (*Anomodonto-Isothecietum*) voor. Het is niet zeldzaam op de stobben en komt soms samen met het vrij zeldzame Spatelmoss en Struikmos voor.

Locatie 2

Eenzelfde groep van bijzondere bosmossen is aanwezig onder bomen met snel verterend strooisel, zoals wilgen en essen, in een klein gemengd bosperceel

van Oud Amelisweerd, vlakbij de scheidingssloot op de grens met Nieuw Amelisweerd. Hier groeit ook het weinig opvallende Klein snavelmos, een typische soort van oude bossen op klei.

Locatie 3

Ook enkele gemengde percelen met eik en beuk in het Trapeziumbos van Oud Amelisweerd zijn bijzonder waardevol. Op boomvoeten groeien zowel Knikkend als Recht palmpjesmos. Bovendien is hier een kleine populatie aanwezig van de Rode Lijstsoort Gewoon schriftmos (*Graphis scripta*). Deze epifyt geldt als oud bos indicator en was nog niet van Amelisweerd bekend.

Locatie 4

Op twee oude beuken in het Achterbos van Nieuw Amelisweerd komt de kritische epifyt en Rode Lijstsoort Gewoon schriftmos ook voor.

Locatie 3 –Trapeziumbos Oud Amelisweerd met opgaande eiken en beuken.

Essenhakhout van Numeri, op de stobben groeien essenhakhout-specifieke mossen.

Locatie 5

Op een omgevallen esdoorn in een gemengd bosperceel werd Isidieus vingermos (*Physcia clementei*) ontdekt. Deze zeldzame epifyt staat nog steeds te boek als bedreigd maar breidt zich uit in Nederland.

Locatie 6

Een derde zeldzame epifyt, Berijpte schotelkorst (*Lecanora subcarpineae*), groeide op enkele notenbomen in een weiland ten noorden van het landgoed. Het aantal atlasblokken waarin de Berijpte schotelkorst is gevonden steeg de laatste decennia van 0 naar 77 www.blwg.nl/mosatlas.

Locatie 7

Op de bunkers in het bos bevinden zich fraaie populaties van Gerimpeld kronkelbladmos, begeleid door Oranjesteeltje. De waarde van mossen op bunkers in bossen is afdoende belicht in het proefschrift van Greven (Greven, 1992).

Locatie 8

In het essenhakhout van Numeri (Rhijnauwen) werd eveneens Recht palmpjesmos en Struikmos op de oude essenstoven aangetroffen.

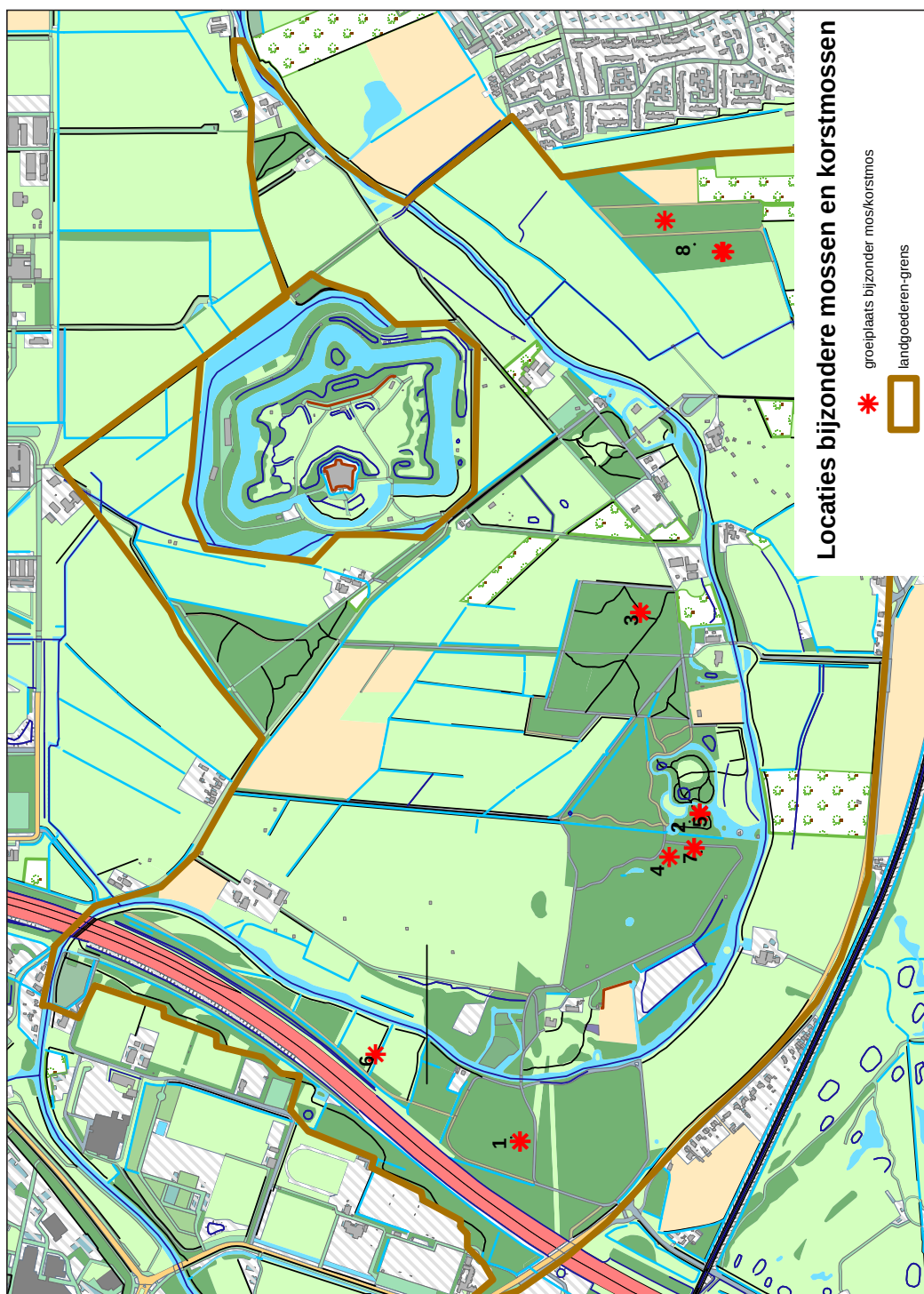
Samenvattend:

*Bijzondere mossen en korstmossen werden aangetroffen op essenhakhout, in oude bospercelen, op dikke bomen en op bunkers in het bos.
Op dood hout en op laanbomen zijn geen bijzondere soorten aangetroffen.*

Aanbeveling:

Genoemde oude bospercelen bevatten uiterst waardevolle bronpopulaties van kritische bossoorten. Van belang is dat deze groeiplaatsen bij beheerders bekend zijn en behouden worden.

OVERZICHT VAN LOCATIES MET BIJZONDERE MOSSEN EN KORSTMOSSEN

BIJLAGE 1 - Overzicht mossen

	zzz en RL	
<i>Amblystegium serpens</i>		Gewoon pluisdraadmos
<i>Brachythecium populeum</i>		Penseeldikkopmos
<i>Brachythecium rutabulum</i>		Gewoon dikkopmos
<i>Bryoerythrophyllum recurvirostre</i>		Oranjesteeltje
<i>Bryum capillare</i>		Gedraaid knikmos
<i>Ceratodon purpureus</i>		Gewoon purpersteeltje
<i>Cirriphyllum piliferum</i>		Haarspitsmos
<i>Eurhynchium hians</i>		Klei-snavelmos
<i>Eurhynchium pumilum</i>	zz	Klein snavelmos
<i>Eurhynchium striatum</i>		Geplooid snavelmos
<i>Fissidens bryoides</i>		Gezoomd vedermos
<i>Fissidens taxifolius</i>		Klei-vedermos
<i>Frullania dilatata</i>		Helmroestmos
<i>Grimmia pulvinata</i>		Gewoon muisjesmos
<i>Homalia trichomanoides</i>	z	Spatelmos
<i>Homalothecium sericeum</i>		Gewoon zijdemos
<i>Hypnum cupressiforme</i>		Gesnaveld klauwtjesmos
<i>Isoetecium alopecuroides</i>	zz	Recht palmpjesmos
<i>Isoetecium myosuroides</i>		Knikkend palmpjesmos
<i>Kindbergia praelonga</i>		Fijn laddermos
<i>Leskea polycarpa</i>		Uiterwaardmos
<i>Lophocolea heterophylla</i>		Gedrongen kantmos
<i>Metzgeria furcata</i>		Bleek boomvorkje
<i>Mnium hornum</i>		Gewoon sterrenmos
<i>Orthotrichum affine</i>		Gewone haarmuts
<i>Orthotrichum anomalum</i>		Gesteelde haarmuts
<i>Orthotrichum diaphanum</i>		Grijze haarmuts
<i>Orthotrichum lyellii</i>		Broedhaarmuts
<i>Orthotrichum striatum</i>	z	Gladde haarmuts
<i>Plagiomnium undulatum</i>		Gerimpeld boogsterrenmos
<i>Rhynchostegium confertum</i>		Boomsnavelmos
<i>Schistidium crassipilum</i>		Muurachterlichtmos
<i>Syntrichia intermedia</i>		Violetsterretje
<i>Syntrichia papillosa</i>		Knikkersterretje
<i>Thamnobryum alopecurum</i>	zz	Struikmos
<i>Tortella tortuosa</i>	zz	Gerimpeld kronkelbladmos
<i>Tortula muralis</i>		Gewoon muursterretje
<i>Ulotrichum bruchii</i>		Knotskroesmos
<i>Zygodon viridissimus</i>		Gewoon iepenmos

BIJLAGE 2 - Overzicht korstmossen

<i>Amandinea punctata</i>		Vliegenstrontjesmos
<i>Anisomeridium polypori</i>		Schoorsteentje
<i>Arthonia radiata</i>		Amoebekorst
<i>Bacidia adastr</i>		knoopjeskorst
<i>Candelaria concolor</i>		Vals dooiermos
<i>Candelariella reflexa</i>		Poedergeelkorst
<i>Candelariella vitellina</i>		Grove geelkorst
<i>Chaenotheca ferruginea</i>		Roestbruin schorssteeltje
<i>Chaenotheca trichialis</i>		Grijs schorssteeltje
<i>Cladonia coniocraea</i>		Smal bekermos
<i>Evernia prunastri</i>		Eikenmos
<i>Flavoparmelia caperata</i>		Bosschildmos
<i>Gyalideopsis anastomosans</i>		Aspergekorst
<i>Graphis scripta</i>	zz BE	Gewoon schriftmos
<i>Haematomma ochroleucum</i>		Witgerande stofkorst
<i>Lecania cyrtella</i>		Boomglimschoteltje
<i>Lecania naegelii</i>		Rookglimschoteltje
<i>Lecanora chlorotera</i>		Witte schotelkorst
<i>Lecanora expallens</i>		Bleekgroene schotelkorst
<i>Lecanora hageni</i>		Kleine schotelkorst
<i>Lecanora subcarpineae</i>	zz GE	Berijpte schotelkorst
<i>Lecidella elaeochroma</i>		Gewoon purperschaaltje
<i>Lepraria incana</i>		Gewone poederkorst
<i>Lepraria lobifans</i>		Gelobde poederkorst
<i>Parmelia borrieri</i>		Witstippelschildmos
<i>Parmelia elegantula</i>		Sierlijk schildmos
<i>Parmelia exasperatula</i>		Lepelschildmos
<i>Parmelia glabratula</i>		Glanzend schildmos
<i>Parmelia perlata</i>		Groot schildmos
<i>Parmelia revoluta</i>		Gebogen schildmos
<i>Parmelia saxatilis</i>		Blauwgrijs steenschildmos
<i>Parmelia soledians</i>		Groen boomschildmos
<i>Parmelia subaurifera</i>		Verstop-schildmos
<i>Parmelia subrudecta</i>		Gestippeld schildmos
<i>Parmelia sulcata</i>		Gewoon schildmos
<i>Parmelia ulophylla</i>		Rijpschildmos
<i>Phaeophyscia orbicularis</i>		Rond schaduwmos
<i>Physcia adscendens</i>		Kapjesvingermos
<i>Physcia caesia</i>		Stoeprandvingermos
<i>Physcia clementei</i>	zz EB	Isidieus vingermos
<i>Physcia tenella</i>		Heksenvingermos
<i>Physconia grisea</i>		Grauw rijpmos
<i>Porina aenea</i>		Schors-olievlekje
<i>Ramalina farinacea</i>		Melig takmos
<i>Xanthoria candelaria</i>		Kroezig dooiermos
<i>Xanthoria parietina</i>		Groot dooiermos

BIJLAGE 3 - Zeldzame mossen en korstmossen met coördinaten

Mossen	zzz en RL	x	y		
<i>Homalia trichomanoides</i>	z	140,093	453,250	Spatelmos	essenhakhout
<i>Homalia trichomanoides</i>	z	139,650	453,317	Spatelmos	bunker
<i>Homalia trichomanoides</i>	z	138,989	453,709	Spatelmos	essenhakhout
<i>Eurhynchium pumilum</i>	zz	139,727	453,304	Klein snavelmos	driehoekig bosperceel
<i>Isothecium alopecuroides</i>	zz	140,179	453,438	Recht palmpjesmos	op dikke Beuk in gemengd perceel
<i>Isothecium alopecuroides</i>	zz	140,993	453,254	Recht palmpjesmos	Numerie
<i>Isothecium alopecuroides</i>	zz	138,989	453,709	Recht palmpjesmos	essenhakhout
<i>Thamnobryum alopecurum</i>	zz	139,727	453,304	Struikmos	driehoekig bosperceel
<i>Thamnobryum alopecurum</i>	zz	140,993	453,254	Struikmos	Numerie
<i>Thamnobryum alopecurum</i>	zz	141,064	453,383	Struikmos	Numerie
<i>Tortella tortuosa</i>	zz	139,650	453,317	Gerimpeld kronkelbladmos	bunker

Korstmossen					
<i>Graphis scripta</i>	zz BE	140,179	453,438	Gewoon schriftmos	op dikke Beuk in gemengd perceel
<i>Graphis scripta</i>	zz BE	139,629	453,373	Gewoon schriftmos	op 2 dikke beuken
<i>Physcia clementei</i>	zz EB	139,725	453,304	Isidieus vingermos	op omgevallen esdoorn
<i>Lecanora subcarpineae</i>	zz GE	139,185	454,035	Berijpte schotelkorst	notenrij